

بدل اشتر

(پوسته اجرتیله و ابر)

سنه لکی ۵۰ غروش

آقای آلفی ۳۰ »

نسخه سی ۱ غروشه

سَمَہ مَہِی غَنَمَہ

۱۳۰۷

اداره خانه و مطبعه سی

استانبولده باب عالی جاده -

سنده قره بت کشتیخانه سی

درج ایدلین اوراق اعاده

اولنار -

باش معمری :

صالح زکی

بِجَیْشِیْ نَبِیْ کُؤْنِیْ شِیْ رُؤْیُؤْ فِیْ وَا لَیْ هِیْ شِیْ لَکْ غَنَمَہ

{ سنه غال اهالیسی }

اصول

— ۲ —

علی قوشچی

(تیمورلنك) احفادندن میرزا (اولغ) بكك طوغانچیلرندن محمد قوشچی نام کیسه نك فرزندی ومولانا قاضی زاده رومینك شاكر دیدر .

اول امرده مسقط رأسی اولان (سمرقند) علماسندن تحصیل علوم ابتدائیه وعربییه ایتدکدن صوکره اول اشاده دیار خراسانده بولنان قاضی زاده مرحومك نزدینه کیش وعلوم ریاضیهی بالخاصه مشارالیه حضرتلرندن کورمشدر .

بر مدت کرمانده بولنهرق اوراده تحصیل علوم ایله مشغول اولدقدن صوکره سنه سمرقنده عودت و(اولغ) بك نزدینه مواصلت ایلشدر. کرمانده کچیرمش اولدینی مدت ظرفده اشکال قره داتر بر رساله تحریر ایلشدرکه رساله مذکور مولانای مرحومك ایلک اثریدر.

(اولغ) بك ۸۲۵ سنه هجریه سنده اوزمانه قدر غیر منتظم صورتده اجرا اولسان رسداتی بر صورت مضبوطیه افراغ ایچون مکمل بر رصدخانه بنا وتاسیسنه و برده «زیج» ترینه مباشرت ایتدیکی اشاده بوماده «عمدی اول امرده مهره ریاضیوندن (غیاث الدین جمشید)» حواله انمش ایسنده موسی الیه بر قاج آی مرور ایتندن اول ارتحال اتمسی اوزرینه بالطبع معلی بولسان قاضی زاده رومی به تقویض ایلش ایدی. مولانا قاضی زاده رومی ده زیجی قبل الاکال تکمیل زایجه حیات ایلدیکندن زیج مذکورک اتمامی شاگردی اولان علی قوشچی به حواله انمش درکه «زیج خاقانی» نامیه مدون اولان وقیقن و قتلر قدر بین الاسلام تعیین اوقات خصوصنده مستعمل بولنان شو زیجك اکالی علی قوشچی مرحومه میسر اولمشدر .

میرزا (اولغ) بكك ۸۵۳ سنه هجریه سنده وفاتی متعاقب اولادی میانسده وقعه معلومه نك ظهور ایتسنه مبنی مولانا (علی قوشچی) کال تأسفندن — ایضای فریضه

حج شریف ایتك مقصدیه — ترك دیار ایددرک (آذربایجان) ه واورادن ده تبریزه کلشدر .

بو انسانده تبریزده اجرای حکومت ایدن مشهور (اوزون حسن) مولانای مشارالیهی تعظیلات وتکریمات لازمه ایله قبول ایددرک یاسنده آلیقویش ومؤخرآ سفارت طریقله اول زمان جالس تحت عثمانی اولان بوالفتح والمغازی سلطان محمد خان ثانی حضرتلرینك نزد هایونلرینه ارسال ایتشدر .

علی قوشچی سفارت صورتیه درسعاده وصولنده نزد پادشاهیده عمرنده کورماش اولدینی نعم والطف ایله قیرالمین اولمسندن طولانی سایه هایولنده بولنان علما سلکده دخول اروزوسی جایگیر ضعیری اولقله وطرف پادشاهیدن ده کندیسنه بویولده بر تکلیف وقوع بولقله وظیفه سفارتی ایفادن صوکره دارالسلطنت سنیه عوده قرار ویرمش ودرحال (تبریز) کیده رک وظیفه مکلفه مبنی بعدالادا توابعیله برابر جانب درسعاده توجه ایتشدر .

حضرت فاتح ، مولانای مرحومی حدود خاقانیده قارشولقی اوزره مخصوصی آدم کوندردیکی کبی خرچراه اوله رق هر مرحله پاشنه اول زمانک باره سیله بیک ایجه تعیین وتخصیص بیورمشلدر .

مولانا (علی قوشچی) نك برآ اسکداره وصولی خبری مستوع علی جناب پادشاهی بیورلدقده درحال بر قادرغه طوندیردق خواجه زاده، وسائر کبار علمای رومی استقباله کوندرمشلدر .

مولانا درسعاده وصولندن صوکره «حسابه» داتر تألیف ایتش اولدینی بر اثرینی نام پادشاهی به نسبتله «محدیه» توسیم وجناب فاتحه عرض وتقید ایلشدر .

صاحب ترجمه، مشهور (علی طوسی) نك دیار عجمه عودتندن صوکره وخواجه زاده نك استانبول قاضیلی هتکامننده واصل اولوب حال بوکه کاتب جلی مرحوم تحریری اوزره خواجه زاده ۸۷۷ سنه هجریه سندن ۸۸۱ سنه سنه قدر درت سنه استانبول قاضیلقنده بولندیقنه وفاتح حضرتلری ۸۷۸ ده اوزون حسن ایله محاربه

پهلوانلر — پهلوان «راسو» نك طور نيكي سي

فاضل مرحوم، كاتب چلي تحريري اوزره ۸۷۹ سنه هجريه سنده ارتحال ايدهرك تاج التواريخ صاحبي شيخ الاسلام مرحوم سعدالدين افندي روايته نظرآ (ابي ايوب انصاري، حضرتلري مرقد شريفلري حريمته دفن ايدلمشدر. ترجمه شقائق نعمانيه ده مولاناي مشارالیهك مدینه ادرنده ارتحال ايدمرك اوراده مدفون بولنديني مسطور ايسده وفاتي تاريخي مشعر اولان:

طوبى لمن يجاور من ضيفه الرسول

مصراعنك مؤداسنه كوره. مشارالیهك درسعادته (حضرت خالد) جوارنده دفن ايدلمش اولديني اكلا. شلقددر.

قيام بيوردقلى ائشاده مولاناي ده برابرلنده كتوددكلايه نظرآ علي قوشجي مرحومك ۸۷۷ سنه سي ايجنده درسعادته واصل اولملى لازم كلاير.

ائشاي سفرده علم هيئته دائر تاليف ايلش اولدقلى بر رساله عراق عجم قحنه مصادف اولمسيله رساله مذكورهني «قحيه» نسيه ايدمرك پادشاه حضرتلرينه تقديم ايلشدر.

سفردن عودت هايون وقوعنده فاتح حضرتلري مولاناي يومي ايكوز اچه ايله اياصوفي مدرسلكنه تعيين وتوايع ولواحقني ده حاللايه مناسب منصبلر ايله جله تسرر بيورمشلدر.

نات اولدینی و محیطلرینک ده لایتیر بولندیفی تحقیق ایتشد .

شوائب قطبیه کانیج : بونلرده ارضک قطبلرینی احاطه ایدن بوزلره مشابه عدد اولغقددر . مریخ اوزرنده بولنان برارصده کوره دائره خسوفک میلی ۲۴ درجه ۵۲ دقیقه اوله جفتدن سیاره مذکور اوزرنده و اوستک تعاقی ارضه مشابه بر صورتده وقوعه کلیر ایسه ده مریخک سنه سی ۶۸۷ یوم ارضی به مساوی اولسبله و اوستک مدتی ده ارض ارزرنده کی مدتلرینک ایکی مثلی اولور .

سیارات صغیره

مسلك شمه مریخ ایله مشتری آره سنده بولنان سیارات صغیره نك برنجیسی « سرز » دركه ایچنده بولندلغز شو عصر میلادینک ایلك كونی یعنی ۱۸۰۱ سنه سی كانون ثانیك برنجی كونی كشف اولغشدر . بونارینجند اعتباراً ۱۸۴۵ سنه سنقدر آنجق بش عدددها كشف اوله یلش ایسه آندن صوكره سیارات مذكوره عددی سنه بسنه تراید ایتشد .

شوله كه : ۱۸۶۸ سنه سنده سیارات صغیره نك عددی یوزه و ۱۸۷۹ سنه سنده ایکی یوزه و بو كونی كون اوچویوزه بالغ اولمشدر . بو سیارات صغیره نك رصداتی راصدین ایچون برابر عظیم ایسه بيوك سیاراتك حركاتجه مشهود اوله بيله جك تحولاتی ایضاحه مدار اوله جقیری ایچون اجراسی لابد ولاجرم حكمنده در .

فی الحقیقه سیارات صغیره دن ایكوز جشم طقوزنجیسی اولان « تول » نامندكی سیاره « مشتری » به يك یقین اوله رق كچه بيله جکی جهته ایلروده مشتریك كتله سی بالصحه قدر و تعیننه واسطه اوله جنی كبی دیگر لریده ارضه يك یقین اوله رق مرور ایلدكارندن بونلرك اختلاف منظر زاویه لرینی تعین ایدرك بو صورتله شمسك اختلاف منظرینی دهاصحج اوله رق استخراج اتمك ممكن اولور .

بو سیارات اوقدر كوچوك كورونمكده درلركه اك قوتلی تلسقوپلر بيله بررقطه كبی كوستردیكندن قرص ظاهر یلری يك كوجلكله تعین اولغقددر . سیارات

علوم ریاضیه نك تاریخی یازان مشهور (مونتوقلا) [Montucla] ایله دور (حمید خان) اولده وندیک سفارتی معیتده بولنانز راهب (تودورینی) (Toderini) مولانای مشارالیه قاضی زاده مرحومك اوغلی اولدینی سولشندركه یالکز قوشچی شهرتی بوقولك عدم صحنی ارایه به كافیدر .

« شرق كتبخانه سی » [Bibliothèque orientale Herblot] صاحبی (هربلو) ده علی قوشچی مرحومی (غیاث الدین جمشید) ك اوغلی اولق اوزره ارایه ایدیور ایسه ده بونكده اساسی اولدینی ظاهر در .

ص . ذ

فلكیات

صوك بكری بسنه طرفنده علم هیئت برنظر

[مابعد عدد : ۱۸۰]

مریخ

مریخ ۲۴ ساعت ۳۷ دقیقه محوری اطرافنده دور ایلدیکی خالد كنندیسنه اك یقین بولنان (قوبوس) نامندكی بك ، سیاره اطرافده ۷ ساعت ۳۷ دقیقه اكال دور ایلر . بوتقدیرجه مریخ اوزرنده تصور اولنان بر راصدك نظرینه ، بون مسلك شمسی تشکیل ایدن سیارنده حصولی ممكن اولمان . بر منظره غریبه نمایان اولق اقتضا ایدر . شوله كه : راصد مذكوره كوره بوبك غرب طرفندن طلوع ایله حركت ظاهر یسینی اجرا ایتدكن صوكره شرق طرفده غروب ایدر كورینور . بك مذكورك حركتده مشاهده اولنان شو سرعت (لابلاس) طرفندن بیان اولنان سخاب مضی نظریه سنه مغایر كورینان حادثانددر .

سیارات میانشده سطحی بزجه اك معلوم اولان مریخدر . سیاره مذكوره نك اوزرنده مشاهده اولنان لكوره دائره دئیری اجرا ایدیان رصادندن بوللكلرك